

בס"ד. שיחת ש"פ מקץ, שבת חנוכה, מבה"ח טבת, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. ענינו המיוחד של יום הש"ק זה הוא — שבת חנוכה, להיותו סיום וחותם הקריאה בתורה וכן ההפטרה, ובפרט שיום השבת קשור הן עם הימים שלפניו (שפועל בהם עלי' כו') והן עם הימים שלאחריו (שמיני' מתברכין כולהו יומין²), שיש בהם צד השוה להיותם ימי חנוכה, ובזה ניתוסף ענין חדש מצד שבת חנוכה.

והנה, בתיבת "חנוכה" יש כמה פירושים שהובאו בספרי קודש, וכולם אמת — שהרי אפילו בענין שיש בו מחלוקת, ובנוגע לפועל ההלכה היא כדעה אחת, ועד ש"ב"ש במקום ב"ה אינה משנה³, אמרו חז"ל⁴ "אלו ואלו דברי אלקים חיים"; ועאכו"כ בנוגע לשני פירושים שיכולים להתקיים בפועל בעולמנו זה, שעל זה מתאים יותר המאמר ש"מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי⁵; ויתירה מזה בנדו"ד, שכל הפירושים הם בתיבה אחת (ולא באופן ש"מר אמר חדא כו" — כל אחד בענין בפ"ע), כך, שכולם קשורים ומוסיפים תוקף זב"ז⁶.

ובכן:

(א) ישנו הפירוש⁷ (שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך המאמרים דשנת תש"ד⁸, "ויהי בשלושים שנה"⁹) שקריאת שם "חנוכה" הוא ע"ש חנוכת המזבח וביהמ"ק שהיתה בימים אלו (לאחרי שהיונים נכנסו לביהמ"ק וכו').

(ב) חנוכה הוא מלשון "חנו כ"ה"¹⁰, כיון שבכ"ה בכסלו הי' הנצחון על היוונים, ואז חנו מהמלחמה והנצחונות כו'.

(ג) חנוכה הוא מלשון "חנוך לנער על פי דרכו"¹¹ — חינוך הילדים.

שם ע' 295). לעיל ס"ע 315. וש"נ.

(8) ד"ה ת"ר נר חנוכה דש"פ מקץ תש"ד

(סה"מ תש"ד ס"ע 82).

(9) יחזקאל א, א. וראה גם תו"מ ח"כ ע'

108. וש"נ.

(10) תקו"ז תי"ג (כט, רע"א). טווא"ח

סעת"ר. וראה גם שיחת ש"פ מקץ, ד' טבת

דאשתקד ס"ז (תו"מ חע"א ע' 14). וש"נ.

(11) משלי כב, ו.

(1) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

(2) זח"ב סג, ב. פח, א.

(3) ברכות לו, ריש ע"ב. וש"נ.

(4) עירובין יג, ב. וש"נ.

(5) לשון הש"ס — ב"מ יא, רע"א. חולין

קה, רע"א.

(6) ראה גם שיחת ש"פ וישב, שבת חנוכה

דאשתקד בתחלתו (תו"מ ח"ע ע' 290). וש"נ.

(7) ראה שיחת ש"פ וישב הנ"ל ס"ו (תו"מ

וכאמור, שכל הפירושים קשורים זב"ז, וכמו הפירושים דחנוכה המקדש והמזבח וחנוך לנער, שלכאורה הם בקצוות הפכיים, כי הענין ד"חנוך לנער" הוא מצד החסרון, שהוא נער ואינו יודע מאומה, וצריך להתחיל לחנכו כו', ואילו הענין דחנוכה המקדש והמזבח הוא מצד השלימות, שכבר נגמרו ונשלמו כל הענינים, והחנוכה פועלת בהם תכלית השלימות; ואעפ"כ הרי הם קשורים ושייכים זל"ז, שבשניהם ישנו ענין של הוספה — כ"י¹², התחלת החינוך היא באופן שבשעה שמכניסים את התינוק ל"חדר" "מחנכין אותו ע"י איזו תוספת כמו איזו התקרבות או איזו מתנה כו'" (שלא יקבל בשנים שלאח"ז בישיבה כו'), ועד"ז בחנוכה המקדש והמזבח הקריבו קרבנות נוספים כו' (שלא הקריבום בימים שלפנ"ז ושלאח"ז באופן ד"תמידים כסדרם").

ב. ויובן בהקדים דברי השל"ה (בפירוש ג' הפרשיות וישב מקץ יגש — דרוש ארוך אודות כללות הסיפור דיוסף ואחיו ושייכותו לימי חנוכה) בביאור הענין דחנוכה, וז"ל¹³:

"חנוכה .. רומז לחינוך העולם, כי העולם נברא בשביל התורה וקיום המצות, והיונים רצו לבטל תורה ומצות מישראל, וכשגברו החשמונאים אז נתגברו התורה והמצות, ממילא נתחנך העולם. וכמו שהעולם נברא בכ"ה לחודש .. כן חנוכה כ"ה לחודש. וכמו שראשית הבריאה יהי אור¹⁴, כן מצות חנוכה בנרות. וכמו שאור הראשון נגזז (לצדיקים לעתיד לבוא)¹⁵ ואין משתמשין בו, כן הנרות הללו אסור להשתמש בהן וכו'".

וכיון שהשל"ה הי' פוסק הן בנגלה והן בנסתר, ובפרט שדבריו הובאו לרוב בדרושי רבותינו נשיאינו, ולא רק בתור ראי', אלא גם בתור יסוד בעניני דא"ח, הרי מובן, שדבריו הם פסק והוראה לכל אחד מישראל.

ג. והענין בזה¹⁶:

ענינו של חנוכה — שיהודי צריך להדליק נר "על פתח ביתו מבחוץ"¹⁷, והיינו, שצריך להדליק "על פתח ביתו", אבל דוקא "מבחוץ",

(12) ראה תר"א וישב כט, ד ואילך. לקו"ת
נשא כט, א ואילך. ברכה צח, סע"ב ואילך.
(13) חלק תושב"כ שא, סע"ב ואילך —
בהגהה.
(14) בראשית א, ג.
(15) חגיגה יב, א.
(16) ראה גם מכתב נר ה' דחנוכה שנה זו
(אג"ק חכ"ט ע' נז ואילך).
(17) שבת כא, ב.

ולכן, "אם יש חצר לפני הבית, מצוה להניח על פתח חצר"¹⁸, כיון שענינו של נר חנוכה להאיר את החוץ, ו"עד שתכלה רגל (רגלא דתרמודאי) מן השוק"¹⁷.

ועל זה אומר השל"ה, שע"י הדלקת נר חנוכה מאיר יהודי את העולם ופועל "חינוך העולם".

ובהקדים גודל מעלת ענין החינוך, שלכן אומרים בק"ש פעמיים בכל יום "ושננתם לבניך"¹⁹ — דלכאורה אינו מובן: כיון שבק"ש מזכירים רק ענינים כלליים (כמו "ודברת במ"י¹⁹, שקאי על ק"ש או על לימוד התורה²⁰), ה"י די להזכיר כללות הענין דלימוד התורה, ולמה מדגישים את הפרט ד"ושננתם לבניך" דוקא? — לפי שענין החינוך הוא יסוד גדול, כיון שאין זו פעולה חד-פעמית, אלא באופן ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה"¹¹, כך, שפעולת החינוך היא על כל משך ימי חייו, וכמשל הגרעין הנזרע בארץ שממנו יצמח אילן עושה פירות, שהטבה קטנה בגרעין פועלת שינוי גדול באילן ובדרך ממילא גם בפירות כו"²¹.

ומזה מובן גם בנוגע לנר חנוכה שפועל "חינוך העולם" — שאין זו פעולה חד-פעמית שמסתיימת בכך ("בא דעם בלייבט דאָס"), אלא זהו ע"ד פעולת החינוך שנמשכת באופן ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה". וענין זה פועל בכל העולם — הן במקום שבו צריך להתחיל לפעול, בדוגמת חנוך לנער כפשוטו, והן במקום הכי נעלה, כמו ביהמ"ק [ובזה גופא יש חילוק בין בית ראשון, שהו"ע עבודת הצדיקים, לבית שני, שהו"ע עבודת בעלי תשובה²² (בדוגמת המעמד ומצב דימי חנוכה לאחר הנצחון של מתתיהו על המתיונים כו)], שבו פועל ענין החינוך תכלית השלימות.

ד. ואם הדברים אמורים בכל זמן (ובכל מקום), עאכו"כ בזמננו, שיש חלישות בעניני תומ"צ, ויש צורך לחזק את ענין החינוך — הרי זה בודאי זמן המוכשר לפעול בכל הנ"ל.

ולכן היתה הדרישה וההתעוררות²³ — מתוך רעש ("שטורעם") — לנצל את ימי חנוכה כדי לזכות מספר גדול יותר של יהודים במצות נר חנוכה, כיון שעיי"ז מאירים את העולם ופועלים חינוך העולם. ובפרט שעכשיו עומדים כולם במצב של התעוררות, וכל פתגם

(21) ראה גם תר"מ חנ"א ע' 64. וש"נ.

(22) ראה גם תר"מ ח"נ ע' 300. וש"נ.

(23) ראה גם לעיל ע' 341 ואילך. וש"נ.

(18) תוד"ה מצוה — ש.ס.

(19) ואתחנן ו, ז.

(20) ראה ברכות יג, ב. יומא יט, ב.

ומאמר ("יעדער וואָרט וואָס מ'זאָגט") מתקבל בשמחה ובטוב לבב, ולכן צריכים לנצל את ההזדמנות שיהודים נמצאים במצב כזה — שזהו ענין שבא מן המוכן מלמעלה בדרך מתנה, אלא שרוצים שישתתפו בזה גם מלמטה ע"י הושטת "אצבע קטנה"²⁴.

ועי"ז יאירו את ה"חוי" בכל העולם כולו, ועד להיעוד שיקויים בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש: "לתקן עולם במלכות שדי"²⁵.

* * *

ה. בהמשך להאמור לעיל (ס"ג) בנוגע לחינוך העולם שבחנוכה, ששייך גם למי שנמצא במעמד ומצב של "נער" שצריך להתחיל לחנכו — הרי מובן, שענין זה צריך להיות באופן הנראה בגלוי, כך, שלא יהי צורך להסביר זאת (ומה גם שיתכן שפלוני לא ימצא לנכון לשאול ולבקש שיסבירו לו זאת).

ובענין זה יש חילוק בין מצות הדלקת נר חנוכה לשאר מצוות²⁶: בשאר המצוות — לא נראית פעולת המצוה באופן גלוי לכל אחד. ולדוגמא: במצות מזוזה שפועלת שמירה על הבית — מי שמביט על המזוזה, אינו רואה מהי פעולת המצוה; עליו לשאול מהי מזוזה, ומהי פעולתה כו', וצריך להסביר לו עד שיונח בשכלו.

אבל בנוגע לנר חנוכה אין צורך בביאור והסבר, כיון שרואים בעיני בשר את פעולת הנרות — ש"משתשקע"²⁷ החמה²⁷, ומתחילה חשכת הלילה, אזי בא יהודי ומדליק נרות חנוכה, ומיד רואים שנעשה אור; וכיון שנעשה אור, אזי יכול להבחין מה קורה מסביבו — אם זה דבר המזיק שצריך לברוח ממנו, או שזה אוצר יקר של אבנים טובות ומרגליות וכיו"ב.

ו. ועוד ענין בנוגע לפעולת האור:

בדרך כלל כדי לפעול בעולם גם במקום מרוחק, יש כמה אופנים כיצד תגיע הפעולה לשם — ע"י דיבור או בכתב וכיו"ב, שכל זה דורש משך זמן כו'.

(כמו הלל, שזמנו ביום דוקא), שזמנה קודם שמתחיל הלילה, כדי שמיד בכניסת הלילה יהיו כבר הנרות דולקים, ומאז נמשכת פעולתן על כל היום.

(24) ראה קה"ר ושהש"ר בתחלתם.

(25) נוסח התפלה — "ועל כן נקוה".

(26) ראה גם לעיל ע' 342. וש"נ.

(27) ברשימה נוספת, שזהו החידוש

במצות נר חנוכה לגבי שאר המצוות דחנוכה

ובענין זה יש מעלה מיוחדת בפעולת האור²⁸ — מצד תכונת האור (מצד עצמו) שמתפשט בכל העולם (ועד שיכול להקיף את כדור הארץ כמ"פ) ברגע כמימרא (ואפילו פחות מזה).

ולהעיר, שאע"פ שצ"ל לכלל-הפחות שהיית זמן של "רגע" (או חלק מרגע) — הרי "רגע כמימרא"²⁹ אינו נחשב לשיעור (הפסק) זמן ע"פ תורה.

ובהקדים — שכל דבר בעולם מוגדר בגדרי הזמן (והמקום), וע"פ תורה יש כמה שיעורים בזמן: יובל, שמיטה, שנה, יום, כדי הילוך מיל וכו'; אבל רגע כמימרא אינו נחשב למשך זמן, ובזמן גופא הרי זה בבחי' העדר הזמן, למעלה מהזמן.

[וע"ד שמצינו בנוגע לגדרי המקום, ש"משהו" אינו נחשב למציאות³⁰, והיינו, שאע"פ שבפועל גם "משהו" הוא מציאות, שהרי כל דבר גשמי חייב לתפוס איזה שטח, מ"מ, אין זה נחשב למציאות ע"פ תורה, כי, גדר המציאות ע"פ תורה לא נקבע לפי גודל הכמות, אלא לפי שיעורי התורה, ואם הוא פחות מכשיעור, אינו נחשב למציאות. ונמצא, שבמקום גופא הרי "משהו" הוא בלתי-מקום].

ונמצא, שכאשר יהודי מדליק נר חנוכה על פתח ביתו מבחוץ, אזי נמשך ומתפשט אור בכל העולם!

[ומה שלא רואים זאת בפועל בכל העולם — הרי זה רק בגלל העכרוּרית שבאוויר ודברים המפסיקים כו', סיבות צדדיות שהם בבחי' "ארי" הוא דרביע עלי"³¹, אבל האור מצד עצמו נמשך ומתפשט בכל העולם].

ולהעיר, ש"נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה", "דלא שלטא בה עינא למעלה מעשרים אמה, וליכא פרסומי ניסא"³², אבל, זהו רק בנוגע להדלקת הנר, ואילו בנוגע לפעולת האור — הרי זה פועל לא רק למעלה מעשרים אמה, אלא גם בכל העולם, ובלשון השל"ה: חינוך העולם.

ז. וענין זה מתאים גם עם מה שנתגלה בשנים הכי אחרונות ע"פ

31) לשון חז"ל — עירובין עח, ב. שבועות כב, ב. וראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ב ע' קפו). וש"נ.

32) שבת כב, רע"א ובפרש"י.

28) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 239 (גם מהתוועדות ז).

29) ברכות ז, א.

30) ראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 155 ואילך,

ובהנסמן שם.

חכמות חיצוניות, שפעולה של אדם יחיד בחדרי חדרים, יש לה השפעה בכל העולם, גם בציר הצפוני, וגם בשמש וירח.

— ע"פ תורה כבר ידוע הדבר מלפני אלפי שנים, כמובן ממ"ש הרמב"ם³³ "צריך כל אדם שיראה עצמו .. וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב .. עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", והיינו, שאדם שיושב סגור בחדר לפניו מחדר, יש בכחו ע"י מצוה אחת, במעשה או בדיבור ואפילו במחשבה, להכריע את כל העולם כולו לכף זכות או להיפך ח"ו — בנוגע לשכר ועונש בגשמיות העולם, כפשטות הכתובים³⁴: "אם בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם",

והיינו, שעצם פעולת המצוה פועלת בעולם המשכת השכר — כידוע³⁵ שיש ב' דעות בנוגע לשכר ועונש, אם זה בדרך סיבה ומסובב או בדרך סגולה, ותורת החסידות נוקטת³⁶ שזהו בדרך סיבה ומסובב, והיינו, שזהו ענין טבעי [כיון שאצל בני", גם ההנהגה שלמעלה מהטבע נעשית סדר קבוע בחייהם הטבעיים]; ובתור הוספה לזה ישנו גם ענין הסגולה שבמצוות, שזהו מה שהקב"ה נותן מלמעלה שלא לפי ערך העבודה, וכמארז"ל³⁷ "יגעת ומצאתי" — לא "השגתי" וכיו"ב, אלא "מצאתי" דוקא, שזהו ענין שלא בערך.

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁸, שכאשר אדם נופח ברוח פיו, הרי זה מניע את האויר שמסביבו, והולך ונמשך בכל כדור הארץ.

אך בשנים הכי אחרונות נתגלה גם ע"פ חכמות חיצוניות, שפעולה גשמית במקום מסויים יש לה השפעה גם במקום הכי רחוק, כך, שגם מי שמאיזו סיבה שתהי' למד חכמות חיצוניות, יודע, שהיום הכל מודים בכך שכל פעולה של יחיד נוגעת לכל העולם כולו; ואם הדברים אמורים בנוגע לפעולה בעניני העולם — עאכו"כ שכן הוא בנוגע לעניני תומ"צ, וכפי שרואים בגלוי בנר חנוכה, שע"י הדלקתו מאיר אור שהולך ומתפשט בכל העולם.

ח. אמנם, מובן וגם פשוט, שאינה דומה פעולת הדלקת נר חנוכה

36 ראה לקו"ש ח"ה ע' 135 הערה 23
ובשוה"ג שם. וש"נ.

37 מגילה ו, ריש ע"ב.

38 ראה סה"ש תש"ב ע' 23. וראה גם

תו"מ חמ"ב ע' 163. וש"נ.

33 הל' תשובה פ"ג ה"ד.

34 ר"פ בחוקותי.

35 ראה של"ה בית אחרון (יב, א"ב. טו,

א"ב).

ע"י יהודי אחד (נער או זקן) לפעולה הדלקת נר חנוכה ע"י רבים מישראל; ולכן יש צורך להשתדל ולפעול על רבים מישראל [ובפרט על אלו שיש להם השפעה על רבים, החל מכל יחיד שיש לו השפעה על משפחתו]³⁹ להדליק נרות חנוכה (יחד עם כל עניני התומ"צ), שע"ז יתוסף אור בכל העולם.

ולכן, כשאומרים ליהודי להניח תפילין או להדליק נר חנוכה, אינו יכול לסרב ולומר שלא איכפת לו להיות חובל בעצמו (שפטור בדיני אדם)⁴⁰, או לטעון שרצונו להבין זאת בשכלו תחילה — דכיון שזהו ענין שנוגע (לא רק אליו בעצמו, אלא) גם לכל העולם כולו, הרי לא יכול לקחת אחריות לדחות זאת עד שיבין בשכלו; מה יש לו להפסיד ע"ז שיתנהג בפועל כפי שיהודים התנהגו במשך אלפי שנים [ומה גם שכיון ש"לא ידח ממנו נדח"⁴¹, הרי ברור הדבר שסוכ"ס יבוא גם הוא לקיום התומ"צ], ואח"כ יבין זאת גם בשכלו.

וכאשר ידברו על זה בדברים היוצאים מן הלב — בודאי יפעלו הדברים פעולתם, אפילו אם הי' מדובר אודות בן-נח, ועאכו"כ כשמדובר אודות בן אברהם יצחק ויעקב.

ט. וכאשר מדליקים נרות חנוכה ומאירים את העולם כולו — אין פלא בכך שרואים הנהגה נסית: נסים ונפלאות, "על הנסים ועל הפורקן וכו'"⁴².

ולהעיר גם מסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴³ אודות מלמד שהי' סבור שאין לספר לילדים סיפורי נסים ומופתים כו', כיון שלא יתקבלו אצלם, ועל זה אמרו לו, שאדרבה, דוקא אצלם יתקבלו הדברים, כיון שזוהי האמת, שהרי מדובר אודות סיפורים שנאמרו בתורת-אמת, תושב"כ ותושבע"פ, כולל גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁴⁴.

ועד שזוכים "להודות ולהלל לשמך הגדול"⁴² על קיום היעוד⁴⁵ "לילה כיום יאיר", ברגע כמימרא.

* * *

(42) נוסח "ועל הנסים".
 (43) ראה תו"מ חכ"ט ע' 310. וש"נ. וראה גם שם חע"א ע' 251.
 (44) ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252.
 (45) תהלים קלט, יב.

(39) החל מהשינוי שפועלים בו עוד בהיותו לפני החתונה, שע"ז יבנה ביתו ומשפחתו (לאחרי החתונה) באופן אחר.
 (40) תוספתא ב"ק ספ"ט.
 (41) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. וש"נ.

י. בנוגע להאמור לעיל אודות דברי השל"ה שחנוכה רומז לחינוך העולם, ושייכותו לפעולה אחת של כל אחד מישראל שבכחה לפעול בכל העולם כולו — הרי זה ענין שצ"ל גם בספרי הקדמונים שלפני השל"ה, ועד לתושב"כ, באופן המובן גם לבן חמש למקרא.

ובכן, מצינו זאת בהמסופר בפרשת השבוע, בהמשך לסוף הפרשה שלפנ"ז:

פרעה חלם חלום והוצרך לפותרים, "וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמי' ויספר פרעה להם את חלומו ואין פותר אותם לפרעה"⁴⁶, עד ששר המשקים סיפר לפרעה אודות יוסף שפתר את החלומות שחלמו הוא ושר האופים בהיותם בבית האסורים, וכפי שפתר כן הי' (כמסופר בפרטיות בסוף פרשת וישב), ואז שלח פרעה לקרוא ליוסף וכו'.

ובסיפור זה יש דבר תמוה הדורש ביאור, ולא מצינו שרש"י יתעכב על זה:

לשם מה מספרת התורה — שהיא בתכלית הדיוק בכל ענין וכל תיבה כו'⁴⁷ — כל אריכות הדברים אודות פרטי החלומות של שר המשקים ושר האופים ופתרוןם ע"י יוסף; לכאורה נוגע רק כללות הענין שיוסף פתר להם חלומות, שבגלל זה נתבקש יוסף לפתור את חלומו של פרעה, וכתוצאה מזה נתמנה למשנה למלך, ובעקבות זאת הגיע יעקב למצרים — שכל זה נוגע כדי שיהי' סיפור מסודר; וכמו"כ נוגע הסיפור שיוסף הי' בבית האסורים, כדי ללמוד איך צריך יהודי להתנהג אפילו כשנמצא בבית האסורים; אבל מהו הצורך בסיפור פרטי חלומותיהם של שרי פרעה ואופן פתרוןם ע"י יוסף?

יא. ועוד ענין בזה — שבו רואים גם הוראה נפלאה בענין החינוך:

המאורע דפתרון החלומות של שר המשקים ושר האופים ע"י יוסף, אירע בהיותו בבית האסורים, לאחרי ש"גנוב גנבתי מ(בית אביו שהוא ב)ארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אותי בבור"⁴⁸.

ולכאורה: כיון שיוסף הי' במצב כזה, שגרמו לו עוול הכי גדול בכך שמכרוהו למצרים, ובמצרים גופא, הנה לאחרי שמצא חן בעיני

(48) וישב מ, טו (וברד"ק).

(46) מא, ח.

(47) ראה גם לעיל ריש ע' 249. ועוד.

פוטיפר עד ש"הפקיד אותו בביתו ועל כל אשר יש לו"⁴⁹, שמו אותו בבית הסוהר ללא עון בכפו — הרי מטבע הדברים הי' צריך להיות מאוכזב וממורמר, "ברוגז על כל העולם" ... ולחוש שנאה מיוחדת לשרי פרעה, שא' מהם — פוטיפר שר הטבחים⁵⁰ — הכניסו לבית הסוהר.

ואעפ"כ, בראותו בבית הסוהר את סריסי פרעה, שר המשקים ושר האופים, ש"הנם זועפים" — פנה אליהם ושאל אותם⁵¹: "מדוע פניכם רעים היום!"

לא הי' כאן מצב של פיקוח נפשות, בגלל חסרון של מאכל ומשקה וכיו"ב, אלא רק היו במצב-רוח לא טוב...

ומה הפלא בכך ששר שנמצא בבית הסוהר פניו זועפים?! ... ומה שפניו זועפים היום יותר מאתמול, הרי זה בגלל שמתבונן שעבר יום נוסף והוא עדיין נמצא בבית הסוהר! ...

ובכלל: מה זה ענינו של יוסף — הרי אין זו אשמתו שהם נמצאים בבית הסוהר; ומה גם שהם החברים של השר הרשע שזרק אותו לבית הסוהר.

ואעפ"כ, הי' איכפת ונוגע ליוסף המצב שלהם, ולכן שאל אותם "מדוע פניכם רעים היום" — בגלל ספק וספק ספיקא: אולי יש ביכלתו, בהיותו עמהם בבית הסוהר, לעזור להם!

יב. וההסברה בזה:

יוסף הי' מזרעו של אברהם, "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה ומשפט"⁵² (אף שלפני מ"ת לא הי' מחוייב בזה).

ולכן, בראותו ברי' של הקב"ה במעמד ומצב שאינו בשמחה — תמורת זה שצ"ל בשמחה מצד עצם עובדת היותו ברי' של הקב"ה, שזוהי תכלית השלימות — הנה כיון שהוא ראה זאת, הרי זו הוכחה שזוהו ענין השייך אליו, ולכן מיד השתדל לנסות לעזור כו'.

יג. וכאן רואים איך שבכחה של פעולה אחת להשפיע על כל העולם:

כתוצאה מפעולתו של יוסף לשאול את סריסי פרעה "מדוע פניכם רעים היום" — נתגלגל כל המשך המאורעות שלאח"ז, עד שיוסף פתח את חלומו של פרעה, ובגלל זה נתמנה למשנה למלך,

(51) שם מ, ר"ז.

(52) וירא יח, יט.

(49) שם לט, ד.

(50) שם לז, לו. לט, א.

ועוד והוא העיקר,

— כי, מה שיוסף נתמנה למשנה למלך הרי זה רק טובה עבורו בלבד, והרי ידוע⁵³ פתגם רבינו הזקן שאמר לא' החסידים שביקש ברכתו בעניי פרנסה: כל זה הוא מה שאתה צריך, אבל בשביל מה צריכים אותך? ...!

שע"ז הציל את כל העולם מרעב, כמסופר בהמשך הפרשה⁵⁴:
 "ויהי רעב בכל הארצות .. וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף".

יד. ומכאן יש הוראה נפלאה בחינוך הילדים — אפילו ילדים קטנים שעדיין לא הולכים ל"חדר", שגם להם מספרים את סיפורי התורה:

כשאמא מספרת לילד סיפורי התורה, הרי היא מספרת לו, שהי' יהודי שהענישו אותו ושמו אותו בבית הסוהר שלא באשמתו, ובהיותו במעמד ומצב כזה, הי' נוגע ואיכפת לו שישנו מישהו שפניו זועפות... והשתדל לעזור לו.

וכאשר הילד שומע סיפור זה, אומר, שזוהי אכן הנהגה טובה כו', אבל, כיון שהוא רגיל שעבור כל דבר טוב נותנים לו שכר, ממתקים וכיו"ב — אזי שואל: ומה הי' אח"כ כתוצאה מזה?

ובכן: בס"פ וישב נאמר "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו", כך, שלא קיבל תשלום שכר, וכל מה שעשה הי' רק בגלל שכך צריך יהודי להתנהג (גם בהיותו בבית הסוהר); אבל, חכה רגע — אומרת האמא לילד — תיכף תראה בפ' מקץ, שכתוצאה מזה נעשה יוסף "משנה למלך" ...!

ועל זה אומר הילד: אהה! זהו אכן שכר נפלא!

אבל האמא ממשיכה ואומרת: כל זה לא מספיק עדיין, כיון שזוהי טובתו של יוסף לבדו; ונוסף לכך, הנה כתוצאה מזה היתה גם טובה לכל העולם!

טו. וההוראה מזה בנוגע לפועל:

כשתובעים מיהודי לסגור את הגמרא ולצאת ולפעול על יהודי נוסף להניח תפילין או להדליק נר חנוכה, יכול לטעון: בשלמא מה שהוא

(53) ראה סה"ש תש"ז ע' 125 ואילך. (54) פרשתנו שם, נד"נו.

בעצמו צריך להניח תפילין וכיו"ב, הרי זה מובן; אבל מהי ה"מצוה" ללכת ולחפש יהודי ולנסות (על הספק) לפעול עליו?!

ועל זה אומרים לו, שצריך ללמוד מיוסף, שהי' איכפת לו שיש מישהו שפניו זועפות, ולכן השתדל לנסות לעזור לו — רק מצד רגש טוב, אף שלא הי' בגדר של מצוה, ובודאי לא עם כל ה"רעש" דקולות וברקים שבמ"ת!

ועאכו"כ בנדו"ד, שמדובר אודות ענין של מצוה, ועאכו"כ המצוה דהדלקת נר חנוכה שפועלת אור — הרי בודאי שצריך להשתדל בזה.

וכפי שהי' אצל יוסף — תשפיע גם פעולה זו בכל העולם, אבל לא באופן שיש צורך לשלול רעב כפשוטו, כי אם בנוגע לרעב ברוחניות, כמ"ש⁵⁵ "הנה ימים באים גו' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'", עד שנזכה ללמוד תורתו של משיח מפיו של משיח, בקרוב ממש.

* * *

טז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה תנו רבנן נר חנוכה כו'.

* * *

יז. הביאור בפירוש רש"י בנוגע לחלום פרעה⁵⁶, שלא פירש מהו גודל החכמה בפתרונו של יוסף שמורה על שבע שנות רעב ולאחריהם שבע שנות רעב, דלכאורה הרי זה הפתרון הפשוט⁵⁷,

— כי, הקושי בפתרון החלום הי' בכך ששבע הפרות והשבילים

שאר הארצות* (כמובא בפירוש רש"י (שם יג, יו"ד) "כארץ מצרים — לזרעים") והשבילים, שמסמל את המצב בנוגע למזון — שבע או רעב; ומספר שבע הפרות והשבילים מורה על משך הזמן — כמו בחלום של שר המשקים: "ובגפן שלשה שריגים", "שלשת ימים הם" (וישב מ, י"ב), אלא שבנוגע לגידול התבואה לא מספיק ז' ימים, ועכצ"ל שמורה על ז' שנים.

(* וכפי שכבר למד הבן חמש למקרא (שם יב, יו"ד) "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה" (וכן ביצחק, שהקב"ה הוצרך לומר לו "אל תרד מצרימה" (תולדות כו, ב), כי לולי זאת הי' יורד למצרים) דוקא, ולא לשאר הארצות, החל מחור, שהיא הארץ שממנה יצא כו'.

(55) עמוס ח, יא.

(56) בהמשך להמדובר לעיל (ס"י) אודות החלומות של שר המשקים ושר האופים, ובהתוועדות שלפנ"ז (שיחת ש"פ וישב סכ"ה ואילך (לעיל ע' 348 ואילך)) אודות החלומות של יוסף.

(57) וכמו שכבר למד הבן חמש למקרא בשאר החלומות: אצל אברהם — "והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו", "רמז לצרות וחושך של גלויות" (לך לך טו, יב ובפרש"י), וכן אצל יעקב ויוסף כו'.

ועד"ז מביין הבן חמש למקרא בנוגע לחלום פרעה אודות הפרות העולות מן היאור (שבו הי' תלוי גידול התבואה והמזון במצרים, שהיתה משוכחת בזרעים כו' מכל

הטובות היו ביחד עם שבע הפרות והשבליים הרעות, ולכן אי אפשר לומר שקאי על שבע שנות שבע ושבע שנות רעב, כיון שאינם באותו זמן,

[ולכן מביא רש"י⁵⁶ שהחרטומים "היו אומרים שבע בנות אתה מוליד שבע בנות אתה קובר", שענין זה יכול להיות באותו זמן — מכמה נשים; ולא הביא הפתרון "שבע מלכיות אתה מכבש ושבע אפרכיות מורדות בכ"י⁵⁸, כיון שלא עורכים מלחמה עם שבע מלכיות בבת אחת]; וחכמתו של יוסף התבטאה בכך שחייב את שני השבע עם שני הרעב, ע"י העצה לאגור תבואה בשנות השבע עבור שנות הרעב, כך, שמתחלת שנות השבע חושבים ופועלים עבור שנות הרעב, ועד סוף שנות הרעב ניזונים מהתבואה שנלקטה בשנות השבע —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵⁹ בלקו"ש חט"ו ע' 339 ואילך.

*

יח. בנוגע להערות אדמו"ר על הזהר — ישנו הביאור⁶⁰ במאמר הזהר⁶¹ בענין תורה וצדקה, שיש שני ענינים בצדקה: כפי שכלולה בתורה — ש"א תקריאת צדקה", וכפי שהיא לעצמה — "צדקה ממש", כפי שמבאר בארוכה ע"ד הקבלה.

ויש להוסיף ולבאר גם בפשטות, וגם הקשר לחנוכה, וכפי שיתבאר לקמן.

*

יט. כאן המקום להמשיך בנוגע להמדובר⁶² אודות סיום מסכת ברכות: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר⁶³ וכל בניך לימודי ה' רוב שלום בניך" [שמזה מובן שזהו"ע ששייך לכל אחד מישראל — "וכל בניך גוי"'] — לא רק שלום סתם, אלא "מרבים שלום", דיש לומר, שבזה נכלל גם הענין ש"אפילו חרב של שלום לא תעבור בארצכם"⁶⁴.

וענין זה קשור גם עם חנוכה, שענינו לפעול בעולם — שהרי הדלקת נר חנוכה צריכה להיות "על פתח ביתו מבחוץ", ו"אם יש חצר

ואילך.

(58) ב"ר פפ"ט, ו.

(61) ח"א קצט, סע"א ואילך.

(59) בשילוב שיחת ש"פ מקץ תשל"ב.

(62) שיחת י"ט כסלו סמ"ד ואילך (לעיל

וראה גם שיחת ש"פ מקץ, שבת חנוכה

ס"ע 296 ואילך).

תשל"ב ס"י ואילך (תו"מ חס"ו ע' 375

(63) ישע"י נד, יג.

ואילך).

(64) תענית כב, א"ב.

(60) לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' קעו

לפני הבית, מצוה להניח על פתח חצר" (כנ"ל ס"ג), וכפי שמסיימים בנוסח "ועל הנסים": "והדליקו נרות בחצרות קדשך" [אף שלא קאי על נרות המנורה שבמקדש, שהדלקתם היתה בהיכל, אלא⁶⁵ על הנרות שהדליקו משום שמחה (כדאיתא בסנהדרין⁶⁶, כפי שנוהגים בבית מילה⁶⁷ וכיו"ב. וע"ד שמביא רבינו הזקן בהלכות יוהכ"פ⁶⁸ ש"נוהגים להרבות בנרות בבית הכנסת כו"ו)] — ש"חצרות קדשך" הו"ע של חוץ לגבי פנים ביהמ"ק;

ובכללות יותר — הפעולה "בחוץ" ביחס לכללות ארץ ישראל, שהיא ה"תמצית" של כל העולם⁶⁹, החל מהמדינות הסמוכות לארץ ישראל שהם בדוגמת "חצר" לגבי "בית" (ונפק"מ גם להלכה בפועל, שיש דינים מיוחדים שנוהגים דוקא במדינות הסמוכות לא"י⁷⁰, שהם כמו ממוצע בין א"י לחו"ל), ועד לפעולה בחוץ בנוגע לבית וחצר כפי שהם בכללות העולם, שיש בו כל פרטי הענינים דמדבר שדה עיר חצר ובית. ונוסף על כללות הענין, הרי זה שייך בפרטיות בנוגע לזמננו זה — ע"ד המדובר לעיל⁷¹ בנוגע לסיום מסכת חלה.

כ. ובהמשך לזה — ישנו גם סיום המסכת במשנה⁷²:

"התקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם (בשמו של הקב"ה, ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות להוציא שם שמים עליו, ולמדו מבעז), שנאמר⁷³ והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכך ה' (וכי תימא בעז מדעתו) דנפשי קעבד, ולא גמרינן מיני, יש ללמוד מן המלאך שאמר לגדעון ואומר⁷⁴ ה' עמך גבור החיל (וכי תימא לא שאל המלאך בשלום גדעון ולא ברכו, אלא בשליחותו של מקום הודיעו שהשכינה עמו, ולא גמרינן מיני), ואומר⁷⁵ אל תבוז כי זקנה אמך (אל תבוז את בעז לומר שמדעתו עשה, אלא למוד מזקני אומתך, כי יש לו על מי להסמך), ואומר⁷⁶ עת לעשות לה' הפרו תורתך, רבי נתן אומר, הפרו תורתך משום עת לעשות לה' (פעמים שמבטלים דברי תורה כדי לעשות לה', אף זה המתכוין

65 ראה גם שיחת ש"פ מקץ, שבת חנוכה
תשכ"ו ס"ד (תו"מ חמ"ה ע' 319). וש"נ.
ואילך).
66 לב, ב.
67 ראה תוד"ה אור הנר — שם.
68 אר"ח סתר"י ס"ד.
69 ראה תענית יו"ד, רע"א.
70 ראה רמב"ם הל' תרומות בתחלתן.
71 שיחת י"ג תשרי ס"י (לעיל ע' 80
ואילך).
72 נד, א (ובפרש"י ורע"ב).
73 רות ב, ד.
74 ס' שופטים ו, יב.
75 משלי כג, כב.
76 תהלים קיט, קכו.

לשאול בשלום חבירו, וזהו רצונו של מקום. . מותר להפר תורה (לשאול את שלום חברו בשמו של הקב"ה) ולעשות דבר הנראה אסור).

ומבואר בתויו"ט בנוגע לדברי רבי נתן, ש"אע"ג דכיון דלא פליג, הוה לי' למנקטי' בלשון א"ר נתן, ולא ר' נתן אומר דמשמע דפליג — לא קשיא כלל, דאיכא טובא במשנה כהאי גוונא וכו'".

ומביא גם פירוש הרמב"ם, ש"זה שאמר ואומר אל תבוז, אינה ראי' על שישאל בשם, אבל ראי' שלא יבוז וילעיג לתקנת חכמים אע"פ שהם ישנות וקדמוניות כו'", ועל זה מוסיף "ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך", "שהביא ראי' על כל העוברים על התקנות ההם, כי יבוא זמן להפרע מהם ולענוש אותם, כי הם הפרו תורה, וז"ש הפרו תורתך עת לעשות לה'".

וממשיך, "אבל מי שיעזוב הפסוק על סדורו ויאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך, יאמר, כי כשיבוא העת להפרע מהם ולהנקם, יזדמנו סבות לבני אדם להפר התורה, כדי שיבוא עליהם העונש במשפט".

ומוסיף, ש"זה הענין ארוך ורחוק עמוק עמוק מי ימצאנו וכו', כי אין ביכולת אדם להשיגו. . להיות שכלו כולל דעת הקב"ה וכו', ועוד נדבר בקצת הענין הזה במסכת אבות"⁷⁷, ומסיים, "כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו".

כא. והנה, ענין זה נתבאר בארוכה גם בספר הי"ד,

— שהוא מדוייק יותר מאשר פירוש המשניות, להיותו פסקי דינים, וגם נכתב בלשון הקודש, ולא כמו פירוש המשניות שנכתב בערבית⁷⁸. אלא שבשעה שהרמב"ם כתב את פירוש המשניות לברכות, עדיין לא כתב את ספר הי"ד, ולכן ציין לפירוש המשניות באבות —

שמבאר⁷⁹, שיש עונש שמתבטא בכך "שמונעין ממנו התשובה ואין מניחין לו רשות לשוב מרשעו כדי שימות ויאבד כו'",

וכפי שמצינו בפרעה, ש"כתוב בתורה ואני אחזק את לב פרעה⁸⁰. . חזק הקב"ה את לבו, ולמה הי' שולח לו ביד משה ואומר שלח ועשה תשובה, וכבר אמר לו הקב"ה אין אתה משלח, שנאמר ואתה ועבדיך ידעתי וגו'⁸¹ ואולם בעבור זאת העמדתך⁸², כדי להודיע לבאי העולם,

(80) שמות ד, כא. וארא ז, ג. — ראה

לקר"ש חלו' ע' 34 הערה 25.

(81) וארא ט, ל.

(82) שם, טז.

(77) שמונה פרקים פ"ח.

(78) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 164 הערה

342. וש"נ.

(79) הלי' תשובה פ"ו ה"ג.

שבזמן שמונע הקב"ה התשובה לחוטא, אינו יכול לשוב אלא ימות ברשעו".

וההסברה בזה⁸³ — דלכאורה, איך יכול הקב"ה להעניש את פרעה, בה בשעה שהוא בעצמו הכביד את לבו (ומה גם שמלכתחילה נגזרה הגזירה "ועבדום וענו אותם וגו'"⁸⁴) — "לפי שחטא מעצמו תחלה והרע לישראל הגרים בארצו, שנאמר⁸⁵ הבה נתחכמה לו, נתן הדין למנוע התשובה ממנו עד שנפרע ממנו .. (ש)ימות ברשעו שעשה בתחילה ברצונו" (וכפי שהאריך לפני⁸⁶ "שאינן הבורא כופה בני האדם ולא גזור עליהן לעשות טובה או רעה (דא"כ, "באי זה דין ואי זה משפט נפרע מן הרשע או משלם שכר לצדיק"), אלא הכל מסור להם .. האדם רשותו בידו וכל מעשיו מסורין לו").

ובסגנון ההלכה: תחלתו ברצון (בפשיעה) וסופו באונס חייב, שלכן, הכלב והגדי שנפלו מראש הגג ושברו את הכלים משלמין כו', כי, אע"פ שנפילתן אונס, עלייתן לראש הגג פשיעה (דאיבעי לאסוקי אדעת' דלמא קפצ'י), וכל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב⁸⁷.

ועד"ז בנוגע לפרעה: כיון ש"חטא מעצמו תחלה .. ברצונו", ה"ה חייב אע"פ שבסופו של דבר הכביד ה' את לבו.

וכן בנוגע לאיש ישראל שעובר עבירה — שאע"פ שכל אחד מישראל "רוצה לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו" (כמ"ש הרמב"ם⁸⁸), וא"כ, אנוס הוא, ואונס רחמנא פטרי⁸⁹, הרי ההתחלה בזה היא בגלל הבחירה שלו, ואח"כ הרי זה נעשה באופן שיצרו הוא שתקפו [וע"ד הידוע⁹⁰ בפירוש "על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע", דלכאורה⁹¹, הרי כל עבירה היא מצד היצה"ר, אלא שיש עבירות שהיצה"ר בעצמו אינו רוצה לעשותם, כיון שזהו אפילו היפך טבעו של היצה"ר, אלא שהוא מגרה את היצה"ר], ונמצא שזה באופן שתחלתו ברצון, ולכן מתחייב בעונש⁹², אע"פ שסופו באונס.

וזהו גם הפירוש ד"עת לעשות לה' הפרו תורתך", ש"כשיבוא העת

83) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 63 ואילך.

84) לך לך טו, יג.

85) שמות א, יו"ד.

86) שם פ"ה ה"ג"ד.

87) ב"ק כא ב (ובפרש"י). רמב"ם הל'

נדקי ממון פ"ב הט"ו.

88) הל' גירושין ספ"ב.

89) שם כח, סע"ב. וש"נ.

90) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 131. וש"נ.

91) ראה של"ה סח, סע"א.

92) ברשימה נוספת, שנזכר גם שיש

חילוקי דרגות בענין העונשים (ראה גם תניא

ספכ"ד בהגהה), ונזכר גם מ"ש בתניא אגה"ק

(סכ"ב) "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו

ובעצמו כו'", שבזה גופא יש חילוק אם

הרחיצה היא במים פושרים או מים חמים כו'.

להפרע מהם ולהנקם, יזדמנו סבות לבני אדם להפר התורה, כדי שיבוא עליהם העונש במשפט" — שאע"פ שמצד הזמנת הסבות כו' הרי זה ענין של אונס, הרי ההתחלה בזה היתה ברצון.

כב. ועד"ז בנוגע למצב בארץ הקודש, כמו בנוגע למסירת השטחים, שעכשיו נמצאים אמנם במעמד ומצב של אונס, שאין הדבר תלוי בידם כלל, אבל ההתחלה בזה היתה ברצון, כידוע שמיד לאחר מלחמת ששת הימים, שלחו שלוחים לווישינגטון להודיע לערבים שמוכנים להחזיר את השטחים כו', כך, שזהו בבחי' תחילתו בפשיעה, ולכן, גם כאשר סופו באונס, מוטלת עליהם כל האחריות לדבר.

ועד"ז בנוגע לרב שנתמנה ע"י שוחד, שבתחילה הסכים לכך מרצונו, בחשבו שע"ז יוכל לפעול משהו לטובה, אבל ברור הדבר שבאופן כזה אי אפשר לפעול מאומה, וכפי שרואים בפועל, שגם בשעה שאומר שצריך לעשות כך וכך, לא מצייטים לדבריו, ואומרים לו לשתוק... בגלל שלא בשביל זה בחרו בו! אך כל זה הוא באשמתו, כיון שהיתה תחילתו ברצון.

כג. בהמשך הענין דובר גם בקשר לנציגים הדתיים שבממשלה, שלקראת הבחירות הקרובות ערכו אסיפה לקבוע את העמדה שלהם, ולמרות שהיו כאלו שדרשו שלא יכנסו לממשלה אם לא יתוקן חוק "מיהו יהודי", וכן החוק שקובע שכניסת השבת היא בשעה 2 לאחר חצות לילה, התנגד פלוני לכך בכל התוקף, ותבע ודרש שצריכים להכנס לממשלה (אם ירצו בכלל להכניס אותם...) ללא תנאים, ופעל שכך החליטו וכתבו וכו'.

לא איכפת לו שום דבר, גם לא טובת המפלגה שלו, מה יהי עם שאר חברי המפלגה; העיקר שהוא — שנמצא במקום הראשון — ישאר לשבת על ה"כסא"...

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר:) זהו דבר שלא נשמע כמותו בשום ממשלה, שאותם אנשים ישארו לשבת על ה"כסאות" במשך 25 שנים; החילוק הוא רק אם פלוני מקבל כסא זה וחבירו כסא אחר, או להיפך... —

כך, שיוכל להשלות את עצמו שמכבדים אותו וקוראים לו "מנהיג ישראל" וכו', בה בשעה שאין זה אלא כבוד המדומה, ועד כדי כך, שגם כאשר יורקים בפניו, טוען, שאין זו יריקה, אלא גשמי ברכה⁹³! ...!

הוא בעצמו אמר בנוגע לחוק ע"ד כניסת השבת⁹⁴, שזהו ענין של "להכעיס" את הקב"ה, ואעפ"כ, אין זה מונע אותו מהישיבה בקואליציא! (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק): ולפלא שעדיין לא עלה על דעתו להכריז שזהו "הישג דתי" — במכ"ש מזה שיכולים לומר על חוק מיהו יהודי שהוא "הישג דתי" — שהרי בחוק לא נאמר שצריך לנסוע עד שעה 2 לאחר חצות לילה, אלא רק שמשעה זו אסור לנסוע, אבל בודאי שגם השעות שלפנ"ז שייכים ליום השבת, ולא צריך לנסוע בהם, כך, שזהו "הישג דתי"!...

מהו בכל זאת המענה שלו על כך שלא יוצא מהמשלה בגלל חוק השבת — שהוא מוכרח להשאר כדי שיוכל להשתתף בדיונים שיתקיימו בימים הקרובים בנוגע לוועידת ז'נבה.

אך מיד התגלה השקר שבדבר:

באסיפה של המפלגה, טען אחד החברים, שצריך לדרוש מהמשלה שמכאן ולהבא ישתפו אותם בדיונים, ולא כפי שהי' עד עתה, שלא שיתפו אותם בדיונים, ואפילו לא סיפרו להם מה הולכים לעשות, וכ"ש שלא התחשבו בדעתם, ולכן החליטו למחות על זה, ולדרוש שעכ"פ מכאן ולהבא ישתפו אותם בדיונים.

וא"כ, רואים בגלוי את השקר שבדבריו — שהוא חייב להשאר בממשלה בגלל הדיונים בנוגע לז'נבה, בה בשעה שהמציאות היא שלא מתחשבים כלל בדעתו!

ובהשגחה פרטית נדפסו שני הדברים באותו עיתון, זה לצד זה, כדי שיוכלו לראות את השקר שבדבריו!

כד. ובכלל, מהי הלהיטות שלו להשתתף באסיפות שבהם מחליטים לקבוע חוק נגד התורה!?! — רצונך לשבת בממשלה, ניחא, אבל לכלל-הפחות אל תהי' נוכח באסיפה שבה מחליטים נגד התורה, כדי שלא להרים את ידך נגד התורה! אין לך תוקף להרים את קולך בעד התורה, לך לטייל... (אם לא ללמוד תורה...!) ומה גם שבלאה"כ ישנם הרבה אסיפות שהתקיימו בלעדו, ואעפ"כ, דוקא באסיפה זו הוא צריך להיות נוכח!

ועד"ז כשחונכים בית שעליו נאמר⁹⁵ "שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו", טוען שר הדתות, שהוא צריך את הזכות הגדולה לגזור את חוט

השני... (בניגוד ל"חוט השני" ד"כשלג ילבינו"⁹⁶) כדי שיוכלו להכנס לשם⁹⁷.

למה אתה רץ לשם?! — הנך אמנם "שר הדתות", אבל כיון שזה מקום טמא, דיך שתשלח לשם שליח! אבל בפועל — לא! הוא בעצמו צריך את ה"זכות הגדולה" הזו! ואח"כ מוסיף להבטיח שיתנוסס שלט שזה "מקום קדוש", וישלחו חייל יהודי לשמור ולהגן על מקום זה!

כה. הסיבה לכך שמדברים על זה עכשיו, היא, בגלל שמגיע זמן הבחירות⁹⁸, וכנראה שיש כאלו שמתכוונים להצביע בעדם, ולכן יש צורך להבהיר ולהתריע, שאוי ואבוי למי שמצביע ונותן את קולו עבור מפלגה שבראשה עומדים אנשים שמעיזים להרים יד נגד ה' ונגד תורתו, שלימות התורה ושלימות העם כו', ומבזים את התורה עי"ז שמזלזלים בה!

והגע עצמך: גם אדם שאינו מאמין ואינו מקיים את התורה, נחשבת התורה אצלו לדבר יקר, להניחה בארון הקודש, ועכ"פ ב"מוזיאון", ולתלות שלט שמורה על קדושת המקום וכו', וכפי שמצינו באחאב שכיבד את התורה שהיתה נחשבת אצלו ל"מחמד עיניך"⁹⁸, אף שלא השתמש בתורה לקיימה בפועל; ואילו הם מזלזלים בכל הקשור לדת ישראל, כך, שברור הדבר שאסור להצביע למפלגה כזו.

ויה"ר שיותר לא יצטרכו לדבר על ענינים כאלו, ושתהי' הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

כו. בנוגע להמדובר אודות הסיום על מסכת ברכות — הנה יש כאלו שיש להם טענות על כך שבמקום פלפול ושקו"ט בחילוקים דקים ("שפאלטן אַ האָר אויף צוויי, דריי אָדער פּיר"), הובאו דברי אגדה כו'. והמענה לזה — שהרמב"ם בעצמו (שממנו מחזיקים אלו שלהוטים אחר חילוקים דקים...) כותב ש"יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה כו" (כנ"ל ס"כ).

אלא שיש צורך בתפלה ובקשה שהדיבור לא יהי' על אודנין דלא שמעין כו"⁹⁹ (כיון שישנים בעינים סגורות או בעינים פתוחות...), אלא יהיו דברים היוצאים מן הלב, שאז נכנסים אל הלב¹⁰⁰ ופועלים פעולתם כו'.

96) ישע"י א, יח. ת"ט (ק"ז, ריש ע"ב). וראה גם ת"מ חע"ב

97) ראה גם לעיל חע"ג ס"ע 152. ע' 207. וש"נ.

98) מלכ"ם א, ו ובפרש"י. 100) ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא

99) ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב. תקו"ז בשל"ה סט, א.

ועד שבקרוב נזכה שיבוא משיח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁰¹.

כז. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר:

החילוק בין ענין הצדקה כפי שהוא בתורה לענין הצדקה כשלעצמו הוא ע"ד החילוק בין ענין הצדקה שישנו גם אצל "מארי תורה", שגם הם חייבים במצות הצדקה, אבל עיקר ענינם הוא לימוד התורה, ואילו ענין הצדקה הוא אצלם דבר טפל, ובין ענין הצדקה אצל "מארי עובדין טבין" שזהו עיקר ענינם.

וב' ענינים אלו ישנם גם בחנוכה — כי, נר חנוכה קשור עם ענין התורה, כמ"ש¹⁰² "כי נר מצוה ותורה אור", אבל, עיקר הענין דנר חנוכה הוא להאיר את החוץ, אלא שצ"ל "על פתח ביתו מבחוץ" (ועד ש"בשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו")¹⁷ — שזהו ע"ד ענין הצדקה כפי שהוא בתורה; ונוסף לזה ישנו בחנוכה ענין הצדקה בפני עצמו, כמודגש בענין דמעות חנוכה¹⁰³.

ובהתאם לכך, יש לחזור ולעורר אודות ההתעסקות בענין התורה והצדקה, כפי שדובר ברעש לאחרונה¹⁰³ — כיון שעדיין נשארו כמה ימים של חנוכה, שבהם יכולים להשלים את הפעולות בענינים אלו באופן דמוסיף והולך ואור, ועד שעיי"ז באים לקיום היעוד⁴⁵ "לילה כיום יאיר", בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן היין והמזונות עבור ה"פגישה עם חב"ד".]

טרם צאתו, וכן לאחרי תפלת מנחה, ולאחר תפלת מעריב — התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוּאָ".

ובפרש"י (ד"ה בנים).

(101) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

(102) ראה לעיל ע' 343 ואילך. וש"נ.

(103) כג. וראה שבת כג, ב